

Recomendación dirixida ao Concello de Oleiros para que intensifique as actuacións de intervención municipal ante as problemáticas das persoas afectadas pola síndrome de Noé, de xeito que se reduzan os tempos de abordaxe dos diferentes servizos implicados e que, unha vez valorada a situación dos animais, se practiquen cantas actuacións correspondan co fin de reverter canto antes a situación na que se atopan

Expediente: C.8.Q/11908/24

Santiago de Compostela, 25 de setembro de 2024

Sr. alcalde:

Nesta institución iniciouse expediente de queixa como consecuencia do escrito de D.ª. XXX referente á inacción do Concello de Oleiros tras denuncia por maltrato a varios animais de compañía.

ANTECEDENTES

Primeiro. Con data do 19/06/24 a promotora deste expediente formulou queixa ante a Valedora do Pobo, na que se indica, na súa literalidade, que:

“Omisión de socorro e inacción grave do Concello de Oleiros trala nosa denuncia por maltrato cara a varios animais de compañía (1 can e 7/8 gatos), inspeccionan, os propietarios non permiten o acceso ao espazo no que se atopan os animais pero evidencian polas súas afirmacións aos axentes da autoridade e pola descrición dos propios axentes nos informes o máis que probable maltrato cara aos animais.”

Segundo. A queixa foi admitida a trámite, promovendo dende esta institución unha investigación sumaria e informal para o esclarecemento dos supostos en que se baseaba, requirindo o preceptivo informe a ese concello con data do 28/06/24.

Terceiro. Con data do 02.08.24 recíbese nesta institución un informe remitido polo ente local no que se fai constar literalmente o seguinte:

INFORME PARA DEPARTAMENTOS DE XXX Y MEDIO AMBIENTE

En OLEIROS, (LA CORUÑA), a las 12:19 horas del día 18-04-2024, el/los agente/s con carné/profesional/es: 182033 / 182041 hace/n constar que han realizado la intervención que se detalla ocurrida en RUA XXX:

REQUERIMIENTO: Intervención por delación al respecto de situación que se hace constar en Rúa XXX.

RECURSOS DESTINADOS:

Turno: Mañana Agentes: 182033 / 182041 Fecha/Hora Inicio: 18-04-2024/12:19 Fecha/Hora Fin:/

RESULTADO:

Por medio de la presente se le informa que en fecha 18/04/2024 los agentes con números de identificación profesional 182033 y 182041 son conminados por el Oficial 182055 para personarse en Rúa XXX, ya que al parecer se había recibido una delación según la cual los moradores de dicho inmueble tenían gatos encerrados en jaulas y en mala situación sanitaria.

Desplazados al lugar, los agentes que suscriben se encuentran con una situación que debe ser informada tanto al departamento municipal de XXX como Medio Ambiente. La situación es la que se detalla.

Los agentes a su llegada al inmueble son recibidos por XXX. Se le informa del motivo de nuestra visita, y nos pide que hablemos con su hermano, ya que asegura que es él quién lleva "esas cosas", manifestando que viven solos en dicho domicilio.

Nos invita a acceder al jardín mientras ella va a buscar a su hermano para que hable con nosotros. Mientras esperamos, podemos observar que el jardín está (...).

Sale entonces del mismo quién resulta ser XXX, de XXX años de edad, (...)

Se informa a XXX del motivo de nuestra visita, y aunque receloso inicialmente a facilitar información, acaba reconociendo que tiene “entre 7 y 8 gatos” metidos en jaulas en la parte posterior de su vivienda. Dado que dicha zona se encuentra fuera del alcance visual de los agentes, se le solicita permiso para realizar una inspección del estado en el que se encuentran los animales, denegándonos XXX el acceso e inspección, pues él mismo afirma que necesitaría “varios días” para limpiar la zona y los animales para poder mostrárnoslos. Dicho razonamiento, y visto el propio estado de los vecinos, nos hace pensar que es necesario forzar una inspección puesto que la valla perimetral alta y ciega de la finca impide saber la situación de los animales, y se sospecha que por lo manifestado en la delación y la negativa de XXX a que podamos realizar una inspección preventiva, debe ser extremadamente mala.

XXX solicita que XXX se ponga en contacto con él,

Es parecer de los agentes que no obstante (...)

También sería conveniente que Medio Ambiente iniciase los trámites necesarios para que se nos permitiese la inspección de los animales, concretamente gatos, que reconocen tener encerrados en jaulas dentro de su propiedad.

Y para que así conste se informa a los efectos oportunos.

IMPLICADO/S:

*AUXILIADO/A: XXX con DNI XXX, nacido el XXX de XXX,
Domicilio: CALLE XXX NU: XXX OLEIROS (LA CORUÑA) Teléfono: XXX*

*AUXILIADO/A: XXX con DNI XXX, nacido el XXX de XXX,
Domicilio: RUA XXX Nº XXX OLEIROS (LA CORUÑA) Teléfono: XXX*

VEHICULO/S:

*: Vehículo Marca: XXX, Modelo: XXX, Matrícula: XXX
Titular: XXX Documento Nº: XXX*

INFORME POR: ASISTENCIAS - AUXILIO A PERSONAS

En OLEIROS, (LA CORUÑA), a las 19:08 horas del día 12-05-2024, los policías con números profesionales 182033 / 182020 hacen constar que han realizado la intervención que se detalla:

LUGAR: XXX

REQUERIMIENTO: Solicita el oficial 182055 que se compruebe, al respecto del informe 851/24, si XXX ha pasado por el lugar a entrevistar a vecinos (...) y si facilitan la inspección de gatos que tienen encerrados en jaulas.

RECURSOS DESTINADOS:

*Turno: Tarde Agentes: 182033 / 182020 Fecha/Hora Inicio: 12-05-2024/19:08
Fecha/Hora Fin: /*

RESULTADO:

Personados en el lugar los agentes con números de identificación profesional 182033 y 182020, se entrevistan con XXX y XXX, quienes aseguran ..., manifestando a mayores que (...).

Sobre la inspección de los gatos encerrados en jaulas, XXX manifiesta que tiene actualmente 6 gatos en ellas, pero que están perfectamente cuidados y atendidos, si bien no tiene cartilla veterinaria de los mismos, y no desea facilitar el acceso de los agentes para la inspección de las condiciones en que se encuentran.

Se hace constar nuevamente que las condiciones (. . .)

IMPLICADO/S:

:XXX con DNI XXX, nacido el XXX de XXX,

Domicilio: CALLE XXX NU: XXX OLEIROS (LA CORUÑA) Teléfono: XXX.-

: XXX con DNI XXX nacido el XXX de XXX,

Domicilio: RUA XXX OLEIROS (LA CORUÑA) Teléfono: XXX .-

ANÁLISE

Á vista do contido do escrito de queixa, da documentación achegada pola persoa que promoveu este expediente e do que se manifesta no informe da Administración, é preciso facer as seguintes consideracións:

Primeira. Os concellos, a través dos seus servizos municipais, veñen detectando nos últimos anos situacións de insalubridade provocadas por trastornos acumulativos compulsivos de animais, coñecidos baixo a denominación de “síndrome de Noé”.

Ditas situacións afectan a normal convivencia das relacións comunitarias, levando asociada unha problemática social sobre a que, en ocasións, non existe conciencia.

Nesta institución incoáronse diferentes investigacións de oficio dende marzo do ano 2020, no ámbito das sete cidades de Galicia, e posteriormente dezaseis nos concellos de máis de 20 000 habitantes.

No curso desa investigación, o Concello de Oleiros remitiu o seguinte informe en data 03-02-2021 (R.E. 1085/21):

Desde Servizos Sociais veñen desenvolvéndose distintas intervencións ante diferentes problemáticas nas que se encontran os veciños que se atopan en situación de “Síndrome de Diógenes e Noé” o que provoca situacións de abandono e risco para as persoas que o sofren.

Por parte da traballadora social que leva os programas de “Dependencia” e “Axuda no fogar” veñen detectándose nos últimos catro anos 6 casos de persoas maiores que viven soas ou con parella.

A demanda procede de familiares, veciños o policía local. Recibida a demanda a traballadora social acude ao domicilio en ocasións acompañado da policía local onde se realiza a valoración.

Despois da visita domiciliar se valora o grado de colaboración familiar.

1. Con colaboración.

Valórase a posibilidade de traslado temporal a un domicilio familiar. Cando esta colaboración non existe se despraza temporalmente a unha institución a espera do retorno a domicilio.

Cando a persoa deixa a vivenda se procede a realizar as labores de limpeza e mantemento, solicitándose unha emerxencia municipal no caso de que os recursos económicos e a capacidade e colaboración da persoa non permitan abonar os costes deste servizo. Se procede a contratación dunha empresa de limpeza e a realización das tarefas que se lle indican desde a traballadora social.

Cando se precisan tarefas de mantemento (electricidade, fontaneiría...) se procede á execución por parte dos servizos municipais. (sempre que a persoa non poida facerse cargo dos gastos).

Cando a situación require a xestión de animais se executa coa empresa municipal de recollida de animais. Esta empresa realiza tarefas de desratización, desinfección e retirada de animais.

Tras realizar estas intervencións de mellora da vivenda se da de alta no S.A.F municipal para realizar as tarefas de organización doméstica e seguimento no fogar, en ocasións co apoio do educadora familiar. Sempre coordinado pola traballadora social.

2. Sen colaboración.

Nas situacións nas que non existe colaboración e a vivenda non reúne as condicións de habitabilidade, debido ao nivel de almacenamento de enseres e animais, se procede a emitir informe a fiscalía con proposta de incapacidade e ingreso non voluntario. Ademais se insta solicitude de emerxencia por residencia a Dependencia.

Todo este proceso coordinado pola traballadora social e as distintas institucións implicadas na intervención”.

Achégase diagrama de intervención.

Segunda. Coñecida a gravidade dos casos detectados nestes últimos anos, cómpre subliñar a importancia da colaboración da cidadanía e veciñanza na detección de posibles situacións de desprotección para persoas e animais que puideran ser observadas, que permitirían efectuar unha intervención antes de que o trastorno se magnifique con consecuencias que puideran ser devastadoras.

Terceira. A intervención social é complexa, toda vez que, unido á negación da patoloxía, se adoita rexeitar calquera actuación que puidera propiciar un cambio. Como consta en diferentes informes incorporados ás investigacións, as dificultades dos servizos municipais para intervir son tales, que diferentes concellos expresamente significaron a necesidade de protocolizar as diferentes actuacións a implementar, ou a conveniencia de contar cun plan material que regule todas e cada unha das fases do procedemento de intervención e os diferentes recursos a aplicar ao caso.

Cuarta. Polo que atinxe á, ás veces, necesaria retirada dos animais, a maioría dos concellos solicitan actuacións das asociacións protectoras de animais, consorcios, servizos de emerxencias municipais, Policía Local, Protección Civil ou Seprona. Outros dispoñen de convenios asinados con asociacións animalistas, refuxios de animais ou mesmo deputacións provinciais. Algún concello conta con empresa municipal de recollida de animais.

Quinta. O Concello de Oleiros coñece a complexidade das intervencións municipais, toda vez que son heteroxéneas, multidisciplinares, de emerxencia e se prolongan no tempo.

Por outra banda, segundo coñecemos, as aplicacións informáticas de historias sociais empregadas por algúns concellos non dispoñen de ítems relativos a estas problemáticas da síndrome de Diógenes e síndrome de Noé.

Sexta. A Lei 4/2017, do 3 de outubro, de protección e benestar animal dos animais de compañía de Galicia, no seu artigo 21.2 establece que:

“A tenza de animais domésticos en recintos ou vivendas privadas queda condicionada ás necesidades etolóxicas de cada especie e raza, ao espazo, ás circunstancias hixiénicas óptimas e á adopción das axeitadas medidas de seguridade, sen prexuízo do disposto nas normas que constitúan o réxime interior das comunidades de veciños. A tenza ou posesión de máis de cinco animais, maiores de tres meses, pertencentes á especie canina, estará sometida á obriga de comunicación previa á consellaría competente en materia de protección animal, de acordo co procedemento que se estableza regulamentariamente.”

E no artigo 38 dispón que teñen a consideración de infraccións administrativas leves “manter no mesmo recinto ou en vivenda privada máis de cinco animais, incumprindo os requisitos do artigo 21.2”.

Partindo, pois, da dificultade que comportan estas problemáticas e co ánimo de garantir a axeitada protección ás persoas afectadas pola síndrome de Noé, protexer a saúde pública e prestar os servizos municipais necesarios, dentro do marco xurídico exposto, formulamos diferentes suxestións.

O Concello de Oleiros, o 16/07/21, remitiu o seguinte informe de resposta:

COMUNÍCASE:

- *Que o protocolo de actuación deste concello foi enviado ao Rexistro Xeral da Valedora do Pobo o 26 de xaneiro de 2021.
Atendendo a suxestión de aprobación formal, por resolución do Alcalde do Concello de Oleiros, Ángel García Seoane, apróbase, con data de 6 de xullo de 2021, o “Protocolo de actuación municipal nos casos de Síndrome de Dióxenes e Síndrome de Noé” do Concello de Oleiros.*

Axúntase copia da citada resolución.

- *Que o Concello de Oleiros dispón dunha base de datos na que se rexistran os casos e as intervención realizadas.*

CONCLUSIÓN

Por todo o anterior, considérase necesario, en aplicación do disposto no artigo 32.1 da Lei 6/1984, do 5 de xuño, do Valedor do Pobo, facer chegar a ese Concello de Oleiros a seguinte **recomendación:**

Primeira. Que intensifique as actuacións de intervención municipal ante as problemáticas das persoas afectadas pola síndrome de Noé, de xeito que se reduzan os tempos de abordaxe dos diferentes servizos implicados.

Segunda. Que unha vez valorada a situación dos animais, se practiquen cantas actuacións correspondan a ese ente local, segundo a normativa de aplicación, co fin de reverter canto antes a situación na que se atopan.

Agradézolle de antemán a acollida ao manifestado nesta resolución da Valedora do Pobo e recórdolle a necesidade de que, no prazo de un mes (art. 32.2), dea conta a esta institución da aceptación da resolución formulada, de ser o caso, e das medidas adoptadas para darlle efectividade, tamén se é o caso.

Ademais, facémolle saber que, en aplicación do principio de transparencia, a partir da semana seguinte á data na que se ditou a presente resolución, esta se incluírá na páxina web da institución.

O principio de publicidade das resolucións desta institución refórzase no artigo 37 da Lei 6/1984, cando prevé que a Valedora do Pobo, no seu informe anual ao Parlamento de Galicia, dará conta do número e tipos de queixa presentadas, daquelas que foron rexeitadas e as súas causas, así como das que foron obxecto de investigación e o seu resultado, con especificación das suxestións ou recomendacións admitidas pola Administración pública galega.

Saúdoo atentamente.

María Dolores Fernández Galiño
Valedora do Pobo (en funcións)